

Pregledni naučni rad

UDK: 35.077.3:342.713 (497.6)

Doc.dr. Kenan Ademović¹**UPRAVNI POSTUPAK U STICANJU
DRŽAVLJANSTVA BOSNE I HERCEGOVINE****Sažetak**

Ustavom Bosne i Hercegovine određeni su principi po kojima se omogućava sticanje i uređenje uslova državljanstva Bosne i Hercegovine, pa je stoga članom 1. tačka 7. utvrđen princip da će postojati državljanstvo Bosne i Hercegovine koje reguliše Parlamentarna skupština i državljanstvo svakog entiteta, koji reguliše svaki entitet. Članom III. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine propisano je da su u isključivoj nadležnosti Federacije Bosne i Hercegovine poslovi državljanstva Federacije. Dakle pravni osnovi sticanja državljanstva Federacije Bosne i Hercegovine sadržani su u Zakonu o državljanstvu Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 43/01, 22/09, 61/09 i 65/11). Ukoliko roditelji djeteta koje je rođeno na teritoriji Federacije, nemaju državljanstvo ili su nepoznatog državljanstva a dijete se prijavljuje za upis u matičnu knjigu rođenih, zahtjev za državljanstvo podnosi se matičnom uredu po mjestu rođenja djeteta a ako je nađeno na teritoriji Federacije prijava za upis podnosi se matičnom uredu po mjestu u kojem je nađeno dijete. Za djecu koja su rođena u inostranstvu zahtjev se podnosi prema mjestu u kojem je posljednje zajedničko prebivalište roditelja djeteta u Federaciji, ukoliko je situacija da nemaju zajedničko prebivalište onda u mjestu u kojem je bilo posljednje prebivalište jednog od roditelja. Ako se ni posljednje prebivalište ne može sa pouzdanošću utvrditi ili posljednje prebivalište nije bilo u Federaciji, onda se odlučuje prema mjestu rođenja jednog od roditelja djeteta koji je rođen u Federaciji. Za djecu rođenu u inostranstvu čiji su roditelji rođeni na teritoriji Republike Srpske a imaju državljanstvo BiH i FBiH i nemaju prebivalište na teritoriji Federacije, zahtjev se podnosi nadležnom matičaru u mjestu upisa roditelja u knjigu državljana u Federaciji. O samom procesu dobivanja državljanstva bit će više govora u nastavku rada.

Ključne riječi: državljanstvo, zahtjev za stjecanje državljanstva, mjesto rođenja, Federacija Bosne i Hercegovine, matična knjiga rođenih

¹ Advokatska kancelarija Ademović/Fakultet za upravu Univerzitet u Sarajevu

**ADMINISTRATIVE PROCEDURE IN ACQUISITION OF CITIZENSHIP
OF BOSNIA AND HERZEGOVINA****Summary**

The Constitution of Bosnia and Herzegovina sets out the principles that enable the acquisition and regulation of the conditions of citizenship of Bosnia and Herzegovina, and accordingly, Article 1, item 7 establishes the principle that there will be a citizenship of Bosnia and Herzegovina regulated by the Parliamentary Assembly and the citizenship of each entity, entity. Article III The Constitution of the Federation of Bosnia and Herzegovina prescribes that in the exclusive jurisdiction of the Federation of Bosnia and Herzegovina, the tasks of citizenship of the Federation are. Thus, the legal basis for acquiring citizenship of the Federation of Bosnia and Herzegovina is contained in the Law on Citizenship of the Federation of Bosnia and Herzegovina ("Official Gazette of the Federation BiH", No. 43/01, 22/09, 61/09 and 65/11). If the parents of a child born on the territory of the Federation have no citizenship or are of unknown nationality and the child is applying for enrollment in the register of births, the application for citizenship is submitted to the registry office at the place of birth of the child, and if found in the territory of the Federation, the application for registration is submitted to the registry office at the place where the child was found. For children born abroad, the application is submitted to the place where the last joint residence of the child's parents in the Federation is located, if the situation is that they do not have a common place of residence then in the place where the last residence of one of the parents was located. If the last dwelling can not be reliably established or the last place of residence was absent in the Federation, then the place of birth of one of the parents of a child born in the Federation is decided. For children born abroad whose parents were born on the territory of the Republic of Srpska and who have the citizenship of BiH and the FBiH and do not have a place of residence on the territory of the Federation, the request shall be submitted to the competent registrar at the place of registration of the parents in the register of citizens in the Federation. There will be more talk about the process of obtaining citizenship in the continuation of the work.

Keywords: *citizenship, application for citizenship, place of birth, Federation of BiH, birth register.*

UVOD

Država predstavlja političku zajednicu onih koji vladaju i onih kojima se vlada, koja su uređena na osnovu pravila koja prihvataju svi članovi svojevrijedno ili pod prinudom. Svi ljudi koji u datom trenutku obnašaju vlast u nekoj od država i koji su stoga obavezni poštovati njene pravne norme nazivaju se državno stanovništvo. Društvo je jedna stalno promjenjiva skupina, a sastavljeno je od dvije osnovne kategorije ljudi.

Jedno su ljudi u stalnom političko-pravnom odnosu „pripadništva“ s državom X, i to nezavisno o tome da li se nalaze na njenoj teritoriji ili na teritoriju drugih država kao npr. putnici, radnici u inostranstvu, a nazivaju se u starijim autokratskim porecima podanici i u modernim demokratskim porecima građani. Oni stanovnici koji su stalni pripadnici odnosno državljani drugih država i koji se nalaze na teritoriju države X kao putnici i radnici iz inostranstva, nazivaju se stranci. Svaki državljanin postaje stranac u drugoj državi čim prijeđe granicu svoje države, a svaki stranac je državljanin neke druge države².

Državljanstvo je poseban pravni odnos, trajan po svom karakteru, koji postoji između države i pojedinca (odnosno njezinog državljanina). Na osnovi postojanja državljanstva kao specifičnog pravnog odnosa (specifičnog zbog toga što je to odnos između fizičke osobe i suverene države), nastaju određena prava, ali i obaveze, kako na strani države, tako i na strani pojedinca. Pod državljanstvom se uobičajeno podrazumijeva odnos javno-pravnog karaktera između fizičkog lica i države. Na osnovu državljanstva lice stiče status državljanina zemlje koji mu čini pravno dostupnim određena građanska, politička, ekonomska, socijalna i druga prava, ali ga i stavlja u situaciju da mu se mogu nametnuti određene obaveze i dužnosti.

Zakon o državljanstvu Bosne i Hercegovine uređuje:³

- sticanje i prestanak državljanstva Bosne i Hercegovine,
- ponovno sticanje državljanstva,
- utvrđivanje državljanstva,
- postupak sticanja državljanstva,
- nadležnost, kao i vođenje evidencije o državljanstvu.

ZAHTJEVI ZA STICANJEM DRŽAVLJANSTVA U BIH

O zahtjevima za sticanje, a samim time i prestanak državljanstva BiH odlučuje određeno Ministarstvo Bosne i Hercegovine u skladu sa svojim nadležnostima utvrđenim zakonom.

Zahtjevi za sticanje i prestanak državljanstva podnose se organu unutrašnjih poslova po mjestu prebivališta odnosno boravišta podnosioca zahtjeva, a mogu se podnijeti i preko nadležnog diplomatskog ili konzularnog predstavništva Bosne i Hercegovine koji će ga bez odlaganja proslediti ministarstvu nadležnom za unutrašnje poslove.

² Momčilo D., Miroljub S., Srđan Đ., *Uvod u pravo*, Panevropski Univerzitet Apeiron, Banja Luka, 2007., str. 27.

³ http://www.oss.ba/dokumenti/Zakon_o_drzavljanstvu_BIH.pdf, pristupljeno dana 05.12.2018.

Ovakav zahtjev za sticanje državljanstva Bosne i Hercegovine podnosi se od strane ljudi u policijskim upravama po mjestu prebivališta odnosno boravišta podnosioca zahtjeva, a mogu se podnijeti i preko nadležnog diplomatsko-konzularnog predstavništva BiH, pri čemu je neophodno priložiti sledeća dokumenta:⁴

1. Čitko popunjen zahtjev (obrazac se može dobiti u policijskim stanicama)
2. Izvod iz matične knjige rođenih (ne stariji od 6 meseci)
3. Uverenje o državljanstvu države čiji je podnosilac državljanin (ne starije od 6 meseci)
4. Izvod iz matične knjige vjenčanih (za lica koja su vjenčana)
5. Fotokopija dokumenta sa fotografijom (lična karta ili pasoš)
6. Za dijete starije od 14 godina potrebno je njegovo prisustvo, radi davanja saglasnosti
7. Naknada o uplati Republičke administrativne takse

Podnosiocu zahtjeva nakon uzimanja u obzir svih dokumenata za sticanje i prestanak državljanstva izdaje se potvrda o podnijetom zahtjevu.

Postupak za rješavanje zahtjeva za sticanje i prestanak državljanstva Bosne i Hercegovine započet prije dana početka primjene ovog Zakona okončat će se po odredbama ovog Zakona.

Državljanstvo Bosne i Hercegovine porijeklom može da stekne ono dijete:⁵

- * čiji su oba roditelja u trenutku njegovog rođenja državljani Bosne i Hercegovine;
- * čiji je jedan roditelj u trenutku njegovog rođenja državljanin Bosne i Hercegovine a dijete je rođeno na teritoriji Bosne i Hercegovine;
- * rođeno u inostranstvu, čiji je jedan od roditelja u trenutku njegovog rođenja državljanin Bosne i Hercegovine a drugi je nepoznat ili nepoznatog državljanstva ili bez državljanstva⁶.

Dijete čiji je jedan od roditelja porijeklom državljanin BiH u trenutku njegovog rođenja državljanin Bosne i Hercegovine a drugi je strani državljanin, ako ga roditelj koji je državljanin Bosne i Hercegovine prijavi do navršene 18. godine života kod nadležnog diplomatskog ili konzularnog predstavništva Bosne i Hercegovine kao

⁴ http://www.oss.ba/dokumenti/Zakon_o_drzavljanstvu_BIH.pdf, posjećeno 05.12.2018.

⁵ http://mup.ks.gov.ba/sites/mup.ks.gov.ba/files/sl_galsnik_bih_4pdf, posjećeno 04.12.2018.

⁶ Zoran T., *Upravno pravo*, Javno preduzeće službeni list, Beograd, str. 48.

državljanina Bosne i Hercegovine i ako podnese zahtjev za upis djeteta u evidenciju državljana nadležnom organu u Bosni i Hercegovini. Ako je dijete pod starateljstvom, prijavu i zahtjev podnosi staratelj⁷.

Lice starije od 18 godina života rođeno u inostranstvu čiji je jedan roditelj u trenutku njegovog rođenja bio državljanin Bosne i Hercegovine, a drugi strani državljanin stiće porijeklom državljanstvo Bosne i Hercegovine ako do navršene 23. godine života podnese zahtjev za upis u evidenciju državljana nadležnom organu u Bosni i Hercegovini, pod uslovom da nije steklo državljanstvo Bosne i Hercegovine na način predviđen Zakonom.

ZAHTJEV ZA DRŽAVLJANSTVOM LJUDI ROĐENIH U INOSTRANSTVU

U slučaju kad su oba ili jedan roditelj u trenutku kada se dijete rodi državljanin Bosne i Hercegovine, a dijete je rođeno u inostranstvu, podnosi se zahtjev za upis u matičnu knjigu rođenih gdje se ujedno evidentira i državljanstvo Bosne i Hercegovine. Ovaj zahtjev podnosi jedan roditelj preko DKP Bosne i Hercegovine na čijem području roditelj koji podnosi zahtjev privremeno boravi. Zahtjev se može podnijeti i matičnoj službi opštine po mjestu posljednjeg prebivališta roditelja u vrijeme kada je dijete rođeno zbog upisa u matičnu knjigu rođenih i ujedno se evidentira činjenica državljanstva Bosne i Hercegovine⁸. Ukoliko roditelji nisu imali zajedničko prebivalište, upis se vrši po mestu prebivališta jednog od roditelja, a ako je mesto prebivališta roditelja nepoznato, upis se vrši po mestu rođenja jednog od roditelja (Zakon o matičnim knjigama Bosne i Hercegovine). Uz zahtjev za upis podnosilac ima pravo da ako su oba ili jedan roditelj državljanin Bosne i Hercegovine original izvoda iz matične knjige rođenih inostranog organa na internacionalnom obrascu (po Pariškoj ili Bečkoj konvenciji ili po bilateralnom sporazumu)

Ukoliko je slučaj da izvod nije na internacionalnom obrascu, već na obrascu dotične države on mora biti preveden i primjerak ovjeren od strane DKP Bosne i Hercegovine (uz naplatu odgovarajuće takse).

Svako ko želi državljanstvo BiH treba da donese dokaz o državljanstvu Bosne i Hercegovine za roditelja, tačnije uverenje o državljanstvu Bosne i Hercegovine, ne starije od šest mjeseci koje sadrži klauzulu o osnovu i datumu upisa u evidenciju državljana BiH; ili izvod iz matične knjige državljana koja se vodila u Saveznom ministarstvu unutrašnjih poslova, izdat u skladu sa Zakonom, zatim izvod iz matične knjige rođenih u kome je u skladu sa Zakonom upisana činjenica o državljanstvu Bosne i Hercegovine, ne stariji od šest mjeseci kao i pasoš, te eventualno dokaz o priznanju očinstva. Ukoliko se se radi o licu koje je postalo punoljetno i koje je kao

⁷ Ratko M., *Upravno pravo, opšti dio*, Sl.Glasnik, Beograd, 1995., str 56.

⁸ Zoran T., *Upravno pravo*, op.cit., str. 49.

djete ostalo bez državljanstva i nije bilo prijavljeno niti je za njega podnijet zahtjev za upis podnosilac prilaže: izvod iz matične knjige rođenih i dokaz da je lice bez državljanstva (putna isprava za lice bez državljanstva).

Stranac kome je shodno propisima o kretanju i boravku stranaca odobreno stalno prebivalište u Bosni i Hercegovini može biti, na svoj zahtjev, primljen u državljanstvo Bosne i Hercegovine, pod uslovom:

- da ima 18. godina života i da mu nije oduzeta poslovna sposobnost;
- da ima otpust iz stranog državljanstva ili da podnese dokaz da će otpust dobiti ako bude primljen u državljanstvo Bosne i Hercegovine;
- da je do podnošenja zahtjeva najmanje tri godine neprekidno imao prijavljeno prebivalište na teritoriji Bosne i Hercegovine.

Uz zahtjev za državljanstvom neophodno je od strane podnosioca priložiti i ovjerenu kopiju odobrenja za stalno nastanjenje u Bosni i Hercegovini (ovjera može biti izvršena od strane opštine ili suda), kao i izvod iz matične knjige rođenih (i za djecu ukoliko su obuhvaćena zahtjevom), izvod iz matične knjige venčanih, potvrdu – garanciju (zajamčenje) nadležnog inostranog organa da će otpust dobiti ako bude primljen u državljanstvo Bosne i Hercegovine a u slučaju da je već otpušten iz stranog državljanstva rešenje o otpustu iz stranog državljanstva, ili putnu ispravu koja se izdaje licu bez državljanstva, kao dokaz može poslužiti i potvrda ili drugi dokument nadležnog inostranog organa da će prijemom u državljanstvo Bosne i Hercegovine po zakonu zemlje čiji je državljanin automatski izgubiti njeno državljanstvo, te izjavu da se odriče stranog državljanstva ako stekne državljanstvo Bosne i Hercegovine. Ukoliko je pak zahtjevom obuhvaćena i dijeca i za njih se prilaže jedan od navedenih dokumenata, ukoliko nisu obuhvaćena u ispravi koja se odnosi na podnosioca zahtjeva. Ako je djete starije od 14 godina, prilaže se i njegova pismena saglasnost da želi da stekne državljanstvo Bosne i Hercegovine, odnosno da je saglasno sa izjavom roditelja-podnosioca zahtjeva o odricanju od stranog državljanstva ako stekne državljanstvo Bosne i Hercegovine⁹.

- dokaz o prebivalištu (najmanje tri godine) i fotokopiju lične karte za strance;
- dokaz o uplaćenju taksi.

Stranac koji je najmanje tri godine u bračnoj zajednici sa državljaninom Bosne i Hercegovine i kome je odobreno stalno nastanjenje u Bosni i Hercegovini može biti primljen u državljanstvo Bosne i Hercegovine ako podnese pismenu izjavu da BiH smatra svojom državom.

⁹ Zoran T., *Upravno pravo*, op.cit., str. 56.

ZAKLJUČAK

Državljanstvo kao poseban pravni odnos, trajan je po svom karakteru, koji postoji između države i pojedinca (odnosno njezinog državljanina). Na osnovu postojanja državljanstva jedne države kao specifičnog pravnog odnosa (specifičnog zbog toga što je to odnos između fizičke osobe i suverene države), nastaju određena prava, ali i obveze, kako na strani države, tako i na strani pojedinca. Svaka država propisuje svoja pravila kojima se regulišu sva pitanja državljanstva, a posebno ona o kojima zavisi koje će osobe i pod kojim uslovima smatrati svojim državljanima, odnosno, pod kojim uslovom pojedine osobe prestaju biti njezni državljani. Tako i Evropska konvencija o državljanstvu iz 1997. godine u svom članu 3. propisuje da će svaka država svojim pravnim propisima odrediti ko su njezini državljani. Za lice koje je steklo državljanstvo Bosne i Hercegovine a nije upisano u matičnu knjigu rođenih ili u evidencije državljana Bosne i Hercegovine vođene po dosadašnjim propisima, ministarstvo nadležno za unutrašnje poslove utvrdiće državljanstvo tog lica na njegov zahtjev, odnosno na zahtjev nadležnog organa koji vodi postupak u vezi sa ostvarivanjem prava lica ili po službenoj dužnosti¹⁰. Ukoliko je lice otpušteno iz državljanstva Bosne i Hercegovine, a steklo strano državljanstvo i lice kome je na zahtjev roditelja prestalo državljanstvo Bosne i Hercegovine otpustom ili odricanjem može ponovo steći državljanstvo Bosne i Hercegovine ako podnese zahtjev za ponovno sticanje državljanstva Bosne i Hercegovine, ako je navršio 18 godina života i nije mu oduzeta poslovna sposobnost i ako podnese pismenu izjavu da BiH smatra svojom državom. Punoljetni državljanin Bosne i Hercegovine koji je rođen i živi u inostranstvu, a ima državljanstvo u zemlji u kojoj živi može se do navršene 25. godine života odreći državljanstva Bosne i Hercegovine. U pogledu odricanja od državljanstva djeteta do navršene 18. godine života shodno se primenjuju određene odredbe zakona.

¹⁰ Ratko M., *Upravno pravo, opšti dio*, op.cit., str. 67.

LITERATURA

- Dimitrijević Momčilo, Simić Mirosljub, Đorđević Srđan, *Uvod u pravo*, Panevropski Univerzitet Apeiron, Banja Luka, 2007.
- Marković Ratko, *Upravno pravo, opšti dio*, Sl.Glasnik, Beograd 1995.
- Stjepanović Nikola, Ilić Stevan, *Upravno pravo, opšti dio*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva Beograd, 1991.
- Tomić Zoran, *Upravno pravo*, Javno preduzeće službeni list, Beograd
- http://www.oss.ba/dokumenti/Zakon_o_drzavljnstvu_BIH.pdf
- http://mup.ks.gov.ba/sites/mup.ks.gov.ba/files/sl_galsnik_bih_4